

Dziki, Sylwester

"Polska bibliografia prasoznawcza 1996-2001", Władysław M. Kolsa, Jerzy Jarowiecki, Kraków 2005 : [recenzja]

Rocznik Historii Prasy Polskiej 9/1(17), 273-274

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sylwester Władysław M. Kolasa, Jerzy Jarowiecki
DZIKI **Polska bibliografia prasoznawcza
1996–2001**

Komisja Prasoznawcza PAN (Oddział w Krakowie),
Kraków 2005, 748 ss.

Władysław M. Kolasa, Jerzy Jarowiecki
The Bibliography of Polish Press Studies 1996–2001

Polska bibliografia prasoznawcza (kumulacja wcześniej publikowanej od 1999 r. przez W. M. Kolasę na łamach „Rocznika Historii Prasy Polskiej” bieżącej bibliografii publikacji o prasie) w zamyśle autorów jest zaczątkiem bibliografii retrospektywnej polskiego piśmiennictwa o prasie od czasów najdawniejszych (założenie idealne!).

Znam doskonale trud autora podejmującego tego rodzaju opracowania. Stąd, przy krytycznej ocenie tego dzieła będę bardzo wyrozumiały. We wstępie musi być wyraźnie określony zakres bibliografii: czy dotyczy ona czasopiśmiennictwa, czyli ogółu wydawnictw periodycznych, czy też jego fragmentu — czyli prasy, często nazywanej czasopismami treści ogólnej, adresowanych do najszerszego ogółu publiczności. W bibliografii tej w szerokim zakresie uwzględniane są czasopisma treści specjalnej (szczególnie wyraźne jest to m.in. w rozdziale 3.4: „Bibliografie zawartości poszczególnych czasopism”). Stąd, jeśli autorzy nie skorygują programu wydawniczego, warto być może w dalszych tomach zmienić jej tytuł; zamiast określenia „bibliografia prasoznawcza” używać „bibliografia opracowań dotyczących czasopiśmiennictwa”. Problematyka „prasoznawcza” ma węższy zakres — nie każde bowiem wydawnictwo periodyczne jest przedmiotem zainteresowania prasoznawcy. Obok niego jest przecież historyk czasopiśmiennictwa. W moim rozumieniu czasopiśmiennictwo to głównie ogół czasopism — głównie naukowych i fachowych, adresowanych do specjalistów.

I jeszcze jedna uwaga natury metodologicznej. *Polska bibliografia prasoznawcza 1996–2001* w przedstawionym kształcie jest bibliografią kumulatywną, będącą w intencji autorów jednocześnie fragmentem bibliografii retrospektywnym (pisze o tym wyraźnie J. Jarowiecki, s. 15). Mechaniczne połączenie różnych typów bibliografii (bieżącej i retrospektywnej) rodzi trudne do rozwiązania problemy selekcji.

Bibliografia bieżąca jest swego rodzaju „rocznikiem statystycznym” danej dyscypliny naukowej, stąd rygory selekcji mogą być (powinny być) mocno rozluźnione. Lecz pamiętać trzeba o starorzymskiej maksymie: *non multa, sed multum*. W omawia-

nej tu bibliografii ilość góruje jednak nad jakością. Nie traktuję tego jednakże jako zarzutu.

Wymóg daleko posuniętej selekcji, ale rozsądnej, obowiązuje przy sporządzaniu bibliografii retrospektywnej; musi ona informować o istotnych pracach badawczych, których wartość będzie trwała.

Nie budzi poważniejszych zastrzeżeń ogólny układ bibliografii (grupy 1–14); jest bardzo komunikatywny, choć zlikwidowałbym rozdział 4 — jego zawartość przeniósłbym do rozdziału 1 jako podrozdział 1.1 zatytułowany „Zagadnienia ogólne”. Więcej wątpliwości budzi zakwalifikowanie poszczególnych pozycji do wyodrębnionych działów, aczkolwiek nie spotkałem takich przypadków, które wyraźnie dezinformowałyby czytelnika. Spotkać jednak można zaskakujące lapsusy, np. w rozdziale 10 „Czasopisma wg typów” w grupie „Katolickie” znajduje się opis lubelskiego czasopisma „Mikrus Dziennikarski” (poz. 3028 i 3029), który znajduje się również w rozdziale 6.1.

Z uwagi na bogactwo informacji w rozdziale 10 („Czasopisma wg typów i tematyki”) szczególnie w grupie — „Katolickie” (a także pokrewne) rodzi się ewentualna konieczność wprowadzenia oddzielnego rozdziału (podrozdziału) zatytułowanego „Prasa kościelna”.

W rozdziale wstępnym zatytułowanym „Badania nad prasą w Polsce 1996–2001 i ich tradycja” rażą daleko posunięte uproszczenia. Ale objętość dzieła wymagała lakonicznych ujęć. Przy omawianiu pierwszych bibliografii nie zgodzę się z twierdzeniem, iż bibliografie Stanisława T. Jarkowskiego miały charakter rejestracyjny — na pewno takiego charakteru nie posiadała *Literatura dotycząca prasy polskiej. Notatki krytyczno-bibliograficzne* z 1911 r. Pominięto tu m.in. cenne publikacje Aleksandry Garlickiej — *Rozwój badań nad historią prasy w Polsce do 1939 r.* („Rocznik Historii Czołapiśmiennictwa Polskiego”, tom I: 1962), Barbary Petrozolin-Skowrońskiej: *Bibliografia — analiza — synteza — warsztat. Badania nad dziejami czołapiśmiennictwa polskiego* („Przegląd Humanistyczny”, 1976 nr 7, 8), Konrada Zawadzkiego, Józefa Mądrego i in. Wymienić wreszcie trzeba nr 4 z 1981 r. „Kwartalnika Historii Prasy Polskiej”, w którym znalazło się szereg rozpraw (m.in. M. Tyrowicza, J. Łojka, J. Myślińskiego, W. Władyki, St. Lewandowskiej, U. Jakubowskiej, A. Paczkowskiego) podejmujących ocenę piśmiennictwa historyczno-prasowego z lat 1960–1980.

Mimo takich czy innych uwag krytycznych, *Polska bibliografia prasoznawcza...* jest cennym kompendium na potrzeby dydaktyki i prac naukowo-badawczych.